

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 333/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Rolandom Kovácsom, advokátom, Mäsiarska 30, Košice, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 900/2015, v súčasnosti vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B5-3 CbZm 900/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 900/2015 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B5-3 CbZm 900/2015 konal bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CbZm 900/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 8 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca (spoločnosť [REDAKOVANÉ]) sa návrhom doručeným okresnému súdu 2. septembra 2015 domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej vydania platobného rozkazu na zaplatenie sumy 12 108,80 eur s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 3 CbZm 900/2015 z 23. marca 2017 doručeným sťažovateľke 26. februára 2019 vyzval sťažovateľku na vyjadrenie k návrhu. Sťažovateľka doručila okresnému súdu vyjadrenie 4. marca 2019. Dňa 5. júna 2019 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na účely vykonania ďalšieho dokazovania. Následne okresný súd uznesením č. k. 3 CbZm 900/2015 z 24. októbra 2019 nariadil znalecké dokazovanie z odboru písomoznalectva a ako znalkyňu ustanovil Mgr. Ľubicu Mikovú. Okresný súd sťažovateľke doručil 16. mája 2023 vypracovaný znalecký posudok č. 1/2020 z 10. novembra 2020, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila podaním z 22. mája 2023. Okresný súd v napadnutom konaní do dňa podania ústavnej sťažnosti meritórne nerozhodol.

3. Podľa § 18n ods. 2 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. júna 2023 výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra prechádza z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III (ďalej len „mestský súd“), s ktorým bude ústavný súd konať ako s účastníkom konania.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 333/2023-13 z 20. júna 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania (bod 2 tohto rozhodnutia) a vyslovila názor, že napadnuté konanie je bezpochyby poznačené zbytočnými prietáhmi, ktoré vidí jednak v celkovej dĺžke napadnutého konania, ktoré trvá už takmer 8 rokov,

ako aj v jednotlivých úsekoch konania. Za priet'ah považuje dobu od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu (2. septembra 2015) do doručenia tohto návrhu sťažovateľke (26. februára 2019) a v neposlednom rade aj úsek napadnutého konania po vypracovaní znaleckého posudku z 10. novembra 2020 až do jeho doručenia právnenému zástupcovi sťažovateľky (16. mája 2023).

6. Sťažovateľka je toho názoru, že z hľadiska kritéria právnej a faktickej zložitosti veci je predmetom konania síce zmenkový nárok žalobcu, avšak ide o klasický spotrebiteľský spor. Sťažovateľke nie je jasné, prečo je napadnuté konanie vedené pod spisovou značkou charakterizujúcou zmenkové spory. Predmetnú vec možno označiť za takú, ktorá tvorí bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov.

7. Sťažovateľka tvrdí, že v napadnutom konaní nespôsobila svojim správaním žiadne priet'ahy, práve naopak, na všetky výzvy reagovala promptly v lehote stanovenej okresným súdom. Zbytočné priet'ahy boli spôsobené výlučne postupom okresného súdu v napadnutom konaní a spočívajú jednak v nečinnosti, ako aj neefektívnej činnosti okresného súdu. Tento postup je podľa názoru sťažovateľky nezlučiteľný s obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

8. Mestský súd vo svojom vyjadrení prostredníctvom poverenej sudkyne zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania a, nadväzujúc na to, uviedol, že priet'ahy v konaní boli spôsobené nečinnosťou ustanoveného súdneho znalca, ktorý doručil súdu vypracovaný znalecký posudok až 18. apríla 2023, ako aj nesprávnym procesným postupom žalobcu, ktorý v žalobe neuviedol správne priezvisko žalovanej napriek tomu, že disponoval jej občianskym preukazom. Zároveň poukázal na skutočnosť, že sťažovateľka sa nesnažila zabrániť nečinnosti okresného súdu prostredníctvom urgencye, resp. sťažnosti na priet'ahy predsedovi súdu. Žiadal, aby ústavný súd vzhľadom na uvedené nepriznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v požadovanej výške.

III.2. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka v replike v podstatnom uviedla, že trvá na podanej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu. Argumentácia týkajúca sa nečinnosti znalca podľa jej názoru neobstojí, pretože konanie súdu, ktorý rešpektuje takúto nečinnosť zo strany znalca, je nutné vyhodnotiť ako zbytočný priet'ah, keďže súd má okrem iného sledovať aj dodržiavanie lehôt zo strany strán sporu a rovnako aj znalcov a v prípade ich nedodržiavania má povinnosť zakročiť. Tým, že sa súd tomuto „priet'ahovému“ stavu nečinne prizeral a nevykonal žiadne úkony na odstránenie tohto stavu, resp. na jeho nápravu, nepochybne spôsobil zbytočné priet'ahy v konaní. Sťažovateľka považuje rovnako za neefektívnu činnosť okresného súdu aj úsek od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu až po jeho doručenie sťažovateľke. Napokon celková dĺžka napadnutého konania, ktoré trvá takmer 8 rokov, je podľa sťažovateľky dôkazom o zbytočných priet'ahoch.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

11. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na tvrdení o dlhodobej nečinnosti okresného súdu (v súčasnosti mestského súdu) v napadnutom konaní, ako aj na jeho neefektívnom postupe.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmet sporu spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, zvýšená náročnosť nevyplýva napokon ani z vyjadrenia mestského súdu. Ústavný súd tiež konštatuje, že ani správanie sťažovateľky ako strany sporu neovplyvnilo celkovú dĺžku napadnutého konania.

14. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu (aktuálne mestského súdu) v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na čl. 17 základných princípov CSP, v zmysle ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. V posudzovanom prípade ústavný súd už na úvod konštatuje, že samotná skutočnosť, že napadnuté konanie trvá 8 rokov bez právoplatného skončenia, je neospravedliteľná. Neobstojí ani argument mestského súdu týkajúci sa dlhodobej nečinnosti ustanovenej súdnej znalkyne, v ktorej dôsledku došlo v napadnutom konaní k najvýraznejšiemu obdobiu zbytočných prietahov. Súdna znalkyňa bola ustanovená uznesením okresného súdu č. k. 3 CbZm 900/2015-116 z 24. októbra 2019, pričom okresný súd v uznesení určil súdnej znalkyni 5-mesačnú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku. Okresný súd následne urgoval súdnu znalkyňu

na predloženie vypracovaného znaleckého posudku až 14. marca 2023, teda až po 3 rokoch od uplynutia lehoty, pričom dovtedy bol v napadnutom konaní dlhodobo nečinný. Zo súdneho spisu pritom nevyplýva žiadna objektívna prekážka, ktorá by bránila okresnému súdu vo včasnejšej urgencii súdnej znalkyne, prípadne následnom uložení poriadkovej pokuty v zmysle § 102 CSP.

16. Na margo argumentu týkajúceho sa nesprávneho uvedenia priezviska žalovanej žalobcom v doručenom návrhu ústavný súd uvádza, že zo súdneho spisu je zrejmé, že okresný súd disponoval občianskym preukazom sťažovateľky od 14. marca 2017, pričom sťažovateľke doručil kópiu návrhu až 26. februára 2019, čo je odrazom jeho neefektívneho postupu, ako aj nečinnosti, ktorú okresný súd nijako neospravedlnil.

17. Berúc do úvahy už uvedené, ústavný súd rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1). Vzhľadom na to, že vo veci dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal mestskému súdu ako nástupníckemu súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy vo veci konal bez zbytočných prieťahov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci prihliadol najmä na celkovú dĺžku napadnutého konania, ako aj skutočnosť, že okresný súd bol vo veci dlhodobo nečinný. V týchto okolnostiach ústavný súd považuje za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur pre sťažovateľku, ktoré bude povinný uhradiť mestský súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (výrok 5).

VI.

Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej výške, teda v sume 663,57 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľky) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur, čo spolu činí sumu 663,57 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť

na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu